

ในแต่ละกลุ่มจะมีคำที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์กลุ่มละ 3-4 คำ รวม 64 คำ

ตาราง 5 รายการคำที่เกิดขึ้น (Gedney) ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DL	DS
1	หัว หู ขา	ไข่ ผ่า เข้า	ข้าว เลื้อ ข้า (ผ่า)	ขาด เหวี่ยง หาบ	หมัด สุก ผัก
2	ปี ตา กิน	ป่า ไก่ แก่	ป่า กล้า ต้ม	ปอด ปีก ตอก	กบ ตับ เจ็บ
3	บิน ดาว แดง	บ้า บ่าว ดำ	บ้า บ้าน อ้า	แดด อาบ ดอก	เบ็ด ดิบ อก
4	มือ ควาย นา	พี่ พ่อ ไร่	น้ำ น่อง ไม้	มีด ลูก เลือด	นก มัด ลัก

เกิดขึ้น (Gedney) ใช้รายการคำทั้ง 64 คำ เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา แล้ววิเคราะห์ว่าเสียงวรรณยุกต์ในช่องที่อยู่ติดกันทั้งแนวตั้งและแนวนอนทุกช่องเหมือนกันหรือต่างกัน ถ้าเสียงวรรณยุกต์ในช่องที่อยู่ติดกันสองช่องเป็นเสียงเดียวกันเรียกว่าไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ (no split) หากเสียงวรรณยุกต์ในช่องที่อยู่ติดกันสองช่องเป็นเสียงวรรณยุกต์คนละเสียงเรียกว่ามีการแยกเสียงวรรณยุกต์ (split) นอกจากนี้หากวรรณยุกต์ในช่องที่อยู่ห่างกันมีสัทลักษณะเหมือนกันก็จัดให้เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน หากเสียงวรรณยุกต์ในช่องสองช่องมีสัทลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ต่างบริบทกัน (เช่นเกิดเฉพาะในคำเป็นและเกิดเฉพาะในคำตาย) ก็สามารถวิเคราะห์ให้เสียงวรรณยุกต์สองเสียงนั้นเป็นหน่วยเสียงย่อยของหน่วยเสียงเดียวกัน และปกติการเรียงลำดับหน่วยเสียงวรรณยุกต์นิยมทำจากบนลงล่างและจากซ้ายไปขวา

ผู้ที่ศึกษาภาษาศาสตร์ตระกูลไทเชื่อว่าภาษาตระกูลไทดั้งเดิมมีวรรณยุกต์ในคำเป็นหรือพยางค์เป็น 3 เสียง ซึ่งมักเรียกกันว่าวรรณยุกต์ A วรรณยุกต์ B และวรรณยุกต์ C ส่วนในคำตายหรือพยางค์ตายมีวรรณยุกต์ D ซึ่งแยกออกตามความสั้น-ยาวของเสียงสระเป็นวรรณยุกต์ D สั้น หรือ DS และวรรณยุกต์ D ยาว หรือ DL

เกิดขึ้น (Gedney) แบ่งพยัญชนะต้นดั้งเดิมออกเป็น 4 กลุ่ม⁷ ดังนี้

⁷ หลี่ (Li, 1977:43-44) แบ่งพยัญชนะต้นดั้งเดิมออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- 1) เสียงกัก ไม่ก้อง ฟันลม เช่น *ph *th *kh *cĕh และ *h
- 2) เสียงต่อเนื่อง ไม่ก้อง เช่น *s *f *hm *hn *hN *h³ *hl *hw และ *hr
- 3) เสียงกัก ไม่ก้อง ไม่ฟันลม เช่น *p *t *k และ *cĕ
- 4) เสียงกักที่เสี้ยนเสียง เช่น *ʔb *ʔd *ʔj และ *ʔ
- 5) เสียงก้องทุกเสียง เช่น *b *d *g *jĕ *m *n *N *³ *z *v *F *r *l *w และ *j

พยัญชนะกลุ่ม 1 และ 2 ของหลี่ (Li) ก็คือกลุ่มที่ 1 ของเกิดขึ้น (Gedney) นั่นเอง

- 1 เสียงไม่ก้อง เสียงดแทรก เช่น *s *hm *ph เป็นต้น
- 2 เสียงไม่ก้อง ระเบิด ไม่พ่นลม เช่น *p *t *k เป็นต้น
- 3 เสียงไม่ก้อง กักที่เส้นเสียง เช่น *ʔ *ʔb *ʔd เป็นต้น
- 4 เสียงก้องทุกเสียง เช่น *b *m *z *l เป็นต้น

ตารางด้านล่างนี้แสดงให้เห็นการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน

แผนภาพ 8 การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 (24)				
2		ว.3 (22)	ว.4 (41)	ว.3 (22)	
3	ว.2 (33)				
4		ว.4 (41)	ว.5 (45)	ว.4 (41)	ว.5 (45)

- ว. /1/ ต่ำ-ขึ้น   ว. /2/ กลาง-ระดับ
 ว. /3/ ต่ำ-ระดับ   ว. /4/ สูง-ตก
 ว. /5/ สูง-ค่อนข้างระดับ

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์ปัจจุบันกับประเภทของพยัญชนะต้นดั้งเดิมได้แล้ว การสืบสร้างว่าคำศัพท์ใดพัฒนามาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิมและพยัญชนะต้นดั้งเดิมได้ก็ทำได้ง่ายขึ้น สมมติว่าวรรณยุกต์ปัจจุบันของคำคำหนึ่งตรงกับวรรณยุกต์ของคำในรายการคำของเก็ดนีย์ (Gedney) ในช่อง B1 ก็แสดงว่าคำๆ นั้นเป็นคำ B1 ถ้าตรงกับคำในช่อง A1 คำนั้นก็จะเป็นคำ A1 ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “หู” “ขา” “หัว” ในภาษาไทยมาตรฐานมีเสียงวรรณยุกต์ /1/ แสดงว่าเป็นพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม กลุ่มเสียงดแทรก ไม่ก้อง หรือ A1 คำว่า “หมา” “ผา” “ถาม” มีเสียงวรรณยุกต์ตรงกับ “หู” “ขา” “หัว” ก็แสดงว่าเป็นคำ A1 เช่นกัน

เมื่อนำวิธีการของเก็ดนีย์ (Gedney) มาใช้กับคำในภาษานครศรีธรรมราช ก็จะทำให้ทราบได้ว่าระบบวรรณยุกต์ในภาษานครศรีธรรมราชเป็นเช่นไร รวมทั้งมีการแยกเสียงและรวมเสียงอย่างไร ดังแผนภาพ 9

แผนภาพ 9 การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 (452)		ว.2 (44)		-- (45)
2	ว.3 (342)		ว.4 (33)		-- (34)
3					
4	ว.5 (231)	ว.6 (24)	ว.7 (21)	ว.6 (24)	ว.7 (21)

ว. /1/ เสียง สูง-ขึ้น-ตก

ว. /2/ เสียงสูง-ระดับ/ สูง-ขึ้น

ว. /3/ เสียงกลาง-ขึ้น-ตก

ว. /4/ เสียงกลาง-ระดับ /กลาง-ขึ้น

ว. /5/ เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก

ว. /6/ เสียงต่ำ-ขึ้น

ว. /7/ เสียงต่ำ-ลง

จะเห็นว่าในภาษานครศรีธรรมราช(กลุ่ม 1)⁸ วรรณยุกต์A1 กับ B1 มีเสียงเดียวกัน วรรณยุกต์ A2-3 กับ B2-3 มีเสียงเดียวกัน C1 กับ DL1 มีเสียงเดียวกัน DS1 มีสัทลักษณะคล้าย วรรณยุกต์ C และ DL1 จึงจัดให้เป็นหน่วยเสียงย่อยของ C1 กับ DL1 และวรรณยุกต์ C2-3 กับ DL2-3 มีเสียงเดียวกัน วรรณยุกต์ DS2-3 ถือว่าเป็นหน่วยเสียงย่อยของวรรณยุกต์ C และ DL2-3 เพราะมีสัทลักษณะคล้ายกัน

จากตารางวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราช จะเห็นว่าคำในช่อง A1 กับ B1 ที่มีเสียงวรรณยุกต์ /1/ สูง-ขึ้น-ตก พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม เสียดแทรก ไม่ก้อง ฉะนั้น คำในภาษานครศรีธรรมราชที่มีวรรณยุกต์ /1/ มีพยัญชนะต้นเป็นหน่วยเสียงต่อเนื่องฐาน เพดานแข็ง เช่น [ja;m 1] “หยาม” [j*:a 1] “เหยื่อ” ก็น่าจะพัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *h³ เป็นต้น วิธีเทียบเช่นนี้ใช้วิเคราะห์หาพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงอื่นได้เช่นกัน

คำที่พยัญชนะต้นพัฒนามาจากเสียงต่อเนื่องฐานเพดานแข็งดั้งเดิม

การทดสอบคำในภาษานครศรีธรรมราชด้วยกล่องทดสอบวรรณยุกต์ของเก็ดนีย์ (Gedney) ทำให้ทราบว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้นพัฒนามาจากเสียงดั้งเดิมเสียงใด ดังนี้

⁸ ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1 ใช้พูดในทุกอำเภอ ยกเว้น อำเภอชนอม และ บางส่วนของอำเภอลิขิต ระบบวรรณยุกต์ภาษา นครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

1. คำที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *h³

จากเสียงปฎิภาค คำต่อไปนี้เป็นคำที่มีพยัญชนะต้นดั้งเดิมเป็น เสียงต่อเนื่อง นาลิก
ฐานเพดานแข็ง ไม่ก้อง เช่น

A1

jiN 1	หญิง
ja;m 1	หยาม
jO;i 1	หยอย (ผมหยิก)

B1

j*;a 1	เหยื่อ
jai 1	ใหญ่
jO;m 1	หย่อม (สวน)

C1

ja; 2	หญ้า
jiN 2	หญิง
j*;a 2	เยื่อ (สาระ)

DL1

ja;k 2	หยาก (ขยะ)
j*;ak 2	เหยือก
jO;t 2	หยอด (กล้วย)

DS1

jak 2	หยัก (รอยคอด)
jik 2	หยิก (ผม)
jOk 2	หยก (หินมีค่า)

2. คำที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *ʔj

จากเสียงปฎิภาค คำต่อไปนี้เป็นคำที่มีพยัญชนะต้นดั้งเดิมเป็น เสียงเปิดฐานเพดาน
แข็งนำด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง ไม่ก้อง เช่น

A 3

j*;n 3	ยื่น (ไม่แห้ง)
ja; 3	ยา (รักษาโรค)
ja;N 3	ยาง (พารา)

B-3

ja;N 3	อย่าง
ja; 3	หย่า (เลิกรา)

	jO;n 3	หย่อน (ไม่ตั้ง)
C 3		
	ja;u 4	เหย้า
	ja;N 4	ย่าง (ปัง)
	ji;am 4	เยียม (มาหา)
DL 3		
	ja;k 4	อยาก
	ji;ap 4	เหยียบ
	jO;k 4	หยอก (ล้อเล่น)
DS 3		
	jik 4	หยิก (กตด้วยเล็บ)
	jip 4	หยิบ
	jut 4	หยุด

คำที่พัฒนาจากเสียงดั้งเดิม *ʔj ที่ได้จากงานวิจัยนี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคำที่ หลี่ (Li, 1977:181) บราวน์ (Brown, 1985:222) และ ดิลเลอร์ (Diller, 1976a :301) เคยสืบสร้างไว้ พบข้อมูลที่ตรงกันและต่างกัน ดังนี้

งานวิจัยนี้	บราวน์	ดิลเลอร์	หลี่
1. ยีม	ยีม	ยีม	ยีม
2. ยีน (ไม่นั่ง)	ยีน	ยีน	ยีน
3. ยีนยั้น (แน่นอน)	-	ยั้น	-
4. ยั้น (ทุบด้วยหมัด)	-	-	-
5. ยั้น (ค้ำ)	ยั้น	-	-
6. ยา (รักษาโรค)	ยา	ยา	ยา
7. ยา (อุด, ซ่อม)	-	-	-
8. หย่า (เลิกกรา)	หย่า	หย่า	-
9. ย่าง (พารา)	ย่าง	ย่าง	ย่าง
10. อย่าง	อย่าง	อย่าง	อย่าง
11. เย็น	เย็น	เย็น	เย็น
12. หย่อน (ไม่ตั้ง)	-	หย่อน	-

⁹ บราวน์ (Brown, 1985) เชื่อว่า (*ʔ³ > /ʔj/ > /j/) นั่นคือ เสียง *ʔ³ เป็นเสียงดั้งเดิม แล้วจึงพัฒนามาเป็น /ʔj/ แต่งานวิจัยนี้จะยึดตามทฤษฎีของ หลี่ (Li, 1977) ที่ถือว่า เสียง *ʔj เป็นเสียงดั้งเดิมซึ่งไม่ได้พัฒนามาจากเสียงใด

งานวิจัยนี้	บราวน์	ดิลเลอร์	หลี่
13. ยอง (นั่ง)	ยอง	ยอง	-
14. หยั่ง (คาดคะเน)	-	หยั่ง	-
15. อยู่	อยู่	อยู่	อยู่
16. ย่าง (ปิ้ง)	-	-	ย่าง
17. เยี่ยม (มาหา)	-	-	เยี่ยม
18. เหี่ยว	-	-	เหี่ยว
19. หยอด (เทลง)	หยอด	-	หยอด
20. อยาก	อยาก	อยาก	อยาก
21. หยอก (ล้อเล่น)	หยอก	หยอก	-
22. เหี้ยบ	เหี้ยบ	เหี้ยบ	-
23. หยวก	หยวก	หยวก	-
24. หยิก (กดด้วยเล็บ)	หยิก	หยิก	-
25. หยิบ	หยิบ	หยิบ	-
26. หยุด	-	หยุด	-
27. -	อย่า	-	อย่า
28. -	-	ยอง(พาน)	-
29. -	-	-	หยัก
30. -	-	-	ย่ำ
31. -	-	-	หยับ(เคี้ยว)
32. -	-	-	เหี้ยต
33. -	-	-	หยด
34. -	-	-	ย่น(กลัว)

คำที่ได้จากงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่จะตรงกับคำที่นักภาษาศาสตร์แต่ละท่านสืบสร้างไว้ อย่างไรก็ตาม คำว่า “อย่า” นั้น หลี่ (Li, 1977 : 181) และ บราวน์ (Brown, 1985 : 222) ถือว่ามีพยัญชนะต้นพัฒนามาจาก *ʔj (ทฤษฎีของ บราวน์ ว่ามาจาก *ʔ³) แต่งานวิจัยนี้กลับพบว่าในภาษานครศรีธรรมราชคำนี้ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ /5/ ซึ่งแสดงว่ามีพยัญชนะต้นดั้งเดิมเป็นเสียงไม่ก้อง และน่าสังเกตว่าดิลเลอร์ (Diller, 1976a :301) ก็ไม่ได้ถือว่าคำนี้พัฒนามาจาก *ʔj ผู้วิจัยจะกล่าวถึงคำนี้อย่างละเอียดอีกครั้งในบทที่ 4 หัวข้อข้อสังเกตบางประการ

3. คำที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *j และ *³

เนื่องจากคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นหน่วยเสียงเปิด /j/ และหน่วยเสียงนาสิก /ʒ/ มีวรรณยุกต์เป็นเสียงเดียวกันในช่อง A4 เป็นวรรณยุกต์ /5/ ช่อง B4 และ DL4 เป็นวรรณยุกต์/6/ ช่อง C4 และ DS4 เป็นวรรณยุกต์ /7/ นอกจากนี้ในบางกรณีและบางถิ่นทั้ง 2 หน่วยเสียงยังปรากฏแบบแปรอิสระ /j~/³/ การใช้กล่องทดสอบวรรณยุกต์ของเก็ดนีย์ (Gedney) ไม่สามารถช่วยให้ทราบว่าคำในช่องเหล่านี้พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงใด การหาว่าหน่วยเสียงดังกล่าวพัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงใดต้องอาศัยเสียงปฏิกาคในภาษาตระกูลไทถิ่นอื่นมาประกอบการพิจารณา ในที่นี้จะเปรียบเทียบกับคำที่ หลี่ (Li, 1977) ได้ให้ไว้ในภาษาอาหม (Ahom) ภาษาชาน (Shan) และภาษาไทขาว (White Tai) ซึ่งล้วนเป็นภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern group)เช่นเดียวกับภาษานครศรีธรรมราช

3.1 คำที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *j เทียบกับภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในงานของหลี่ (Li, 1977 : 178-181)

	นครศรีธรรมราช	อาหม	ชาน	ไทขาว
A4				
ใย (fiber, filament)	jai 5	jao	ja*	ja*
ยาม (hours of the night)	ja;m 5	jam	jam	³ am (ยืมจากลาว ?)
นกยาง (egret)	ja;N 5	ja;N	jaN	jaN
ยอ (to raise, lift up)	jO; 5	---	-	³ O (ยืมจากลาว ?)
นกยูง (peacock)	ju;N 5	juN	-	juN
B4				
ย่าง (to take a step, step)	ja;N 6	jaN	jaN	-
เหยี่ยว (hawk)	jiu 6	-	jeu (ว.บ.ก้อง) jeu (ว.บ.ก้อง)	
ยื่น (to stretch out)	j*n 6	jen	j*n	-
ย่า (grandmother, father's mother)	ja; 6	ja	-	ja

	นครศรีธรรมราช	อาหม	ชาน	ไทขาว	
DL4	ยาก (difficult, bad)	ja;k 6	jak	jak	ja?

3.2 คำที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *³ เทียบกับภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในงานของหลี่ (Li, 1977 : 173-176)

	นครศรีธรรมราช	อาหม	ชาน	ไทขาว	
A4	ยัง (still, yet)	³ aN 5 (เขต.13, 22)	j~ ³ aN	jaN	-
	เย็บ (to sew)	jep 5	³ ap	jep	³ ip
	ยีน (to hear)	jin 5	Nin	N~nin	-
	ยิง (to shoot at)	jiN 5	-	jeN	³ iN
	ยุง (mosquito)	juN 5	³ uN	juN	³ uN
	ยวง (soft inside of some fruit)	ju;aN 5	-	-	-
B4	ยี่ (two)	ji; 6	Ni;	-	-
	เยี่ยว (to urinate, urine)	ji;au 6	³ iu	jeu	³ 3u
C4	ยิ้ม (to smile)	jim 7	³ um	jum	³ um
	ย้อม (to dye)	jOm 7	³ am	jOm	³ Om
DL4	ยอด (tip, top)	³ O;t 6 (เขต.9, 24)	³ at	jOt	³ Ot

นอกจากนี้ยังมีคำในภาษานครศรีธรรมราชที่พบในงานวิจัยนี้อีกจำนวนหนึ่งที่มีพยัญชนะต้นเป็นหน่วยเสียงนาสิก /ʒ/ หรือ แปรอิสระ /j/~ʒ/ คำเหล่านี้อาจพัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *ʒ ได้แก่

A4

³ *;n 5	ยีน (มันคงนาน)	เขต.18
³ O; 5	ยอ (ชม)	เขต.15
³ ON 5	ย็อง (เขย่าขึ้นลง)	เขต. 20
ja;i 5 ~ ³ a;i 5	ยาย	เขต.14
jO;m 5 ~ ³ O;m 5	ยอม	เขต. 20
jum 5 ~ ³ um 5	ยม (ยวงทุเรียน)	เขต.20
jam 5 ~ ³ am 5	ย่า (ยับเยิน)	เขต. 8

B4

³ ui 6	ยูย (เปื่อย)	เขต.18
³ aN 6 ~ ³ aN 6	ยั้ง (มาก)	เขต. 5, 13, 14, 18 (~ 4, ~21)
jʒ;N 6 ~ ³ ʒ;N 6	แย่ง (ชิง)	เขต. 20

C4

³ aN 7	ยั้ง	เขต. 5, 14
³ O;i 7	ย้อย	เขต 9, 15, 26

DL4

³ ʒ;t 6	แยต (มีนิตเดียว)	เขต 20
jʒ;k 6 ~ ³ ʒ;k 6	แยะ (กั้นกระแทกพื้น)	เขต 3, 4

DS4

³ Ok 7	ยก (มวย)	เขต 20
jap 7 ~ ³ ap 7	ยับ (ใส่กุญแจ)	เขต. 19

อนึ่ง คำว่า [ʒa:i 5] “ยาย” นั้น ในภาษานครศรีธรรมราชหมายถึง “หญิงชรา ที่มีอายุมาก” (ซึ่งมีหลายคน) ในขณะที่คำที่มีความหมายว่า “แม่ของแม่” นั้นจะใช้คำว่า “แม่เฒ่า” (ซึ่งมีคนเดียว) ดุษฎีพร ชานีโรศานต์ (2526 : 30) กล่าวว่า ในภาษาไทยดั้งเดิมคำที่มีความหมายว่า “แม่ของแม่หรือยาย” นั้นจะใช้คำว่า “นาย” เมื่อภาษาไทยรับคำนี้มาใช้ปรากฏเป็นคำที่สัมพันธ์ทางความหมายกับคำอื่นเป็น ปู่ยาตายนาย เสียง /n/ ในคำว่า “นาย” จึงเปลี่ยนมาเป็น /j/ เพราะอิทธิพลของหน่วยเสียง /j/ ในคำว่า “ย่า” (ซึ่งสัมพันธ์กันทาง

ความหมาย) ภาษาไทยปัจจุบันจึงใช้เป็น ปู่ย่าตายาย การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นกรกลมกลืนเสียงเพราะอิทธิพลทางความหมาย (contamination)

การเปรียบเทียบคำที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมเป็น *j และ *³ ในภาษานครศรีธรรมราชกับภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้พบว่า ภาษาอาหม (Ahom) และภาษาไทขาว (White Tai) ยังคงรักษาเสียงดั้งเดิมทั้ง 2 เสียงเอาไว้ได้ ต่างจากภาษาชาน (Shan) คำที่พัฒนามาจากเสียงดั้งเดิม *³ ได้สูญเสียความเป็นนาสิกไปรวมกับหน่วยเสียงเปิด (*³ > /j/) ในขณะที่ภาษานครศรีธรรมราชคำที่พัฒนามาจาก *³ บางคำยังคงรักษาความเป็นนาสิกไว้ได้ แต่บางคำกำลังแปรอิสระกับหน่วยเสียงเปิด /j/ และบางคำก็กลายเสียงไปรวมกับ /j/

รูปแบบการกลายเสียงของเสียงต่อเนื่องฐานเพดานแข็งในภาษานครศรีธรรมราช

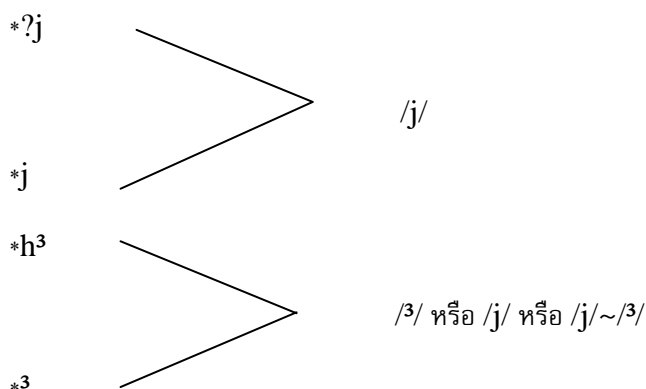
จากข้อมูลที่ปรากฏข้างต้น จะเห็นว่าภาษานครศรีธรรมราชได้เกิดการกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *h³, *?j, *j และ *³ ผู้วิจัยประมวลรูปแบบการกลายเสียงของเสียงดั้งเดิมเหล่านี้ในภาษานครศรีธรรมราชได้ดังนี้

1. ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1

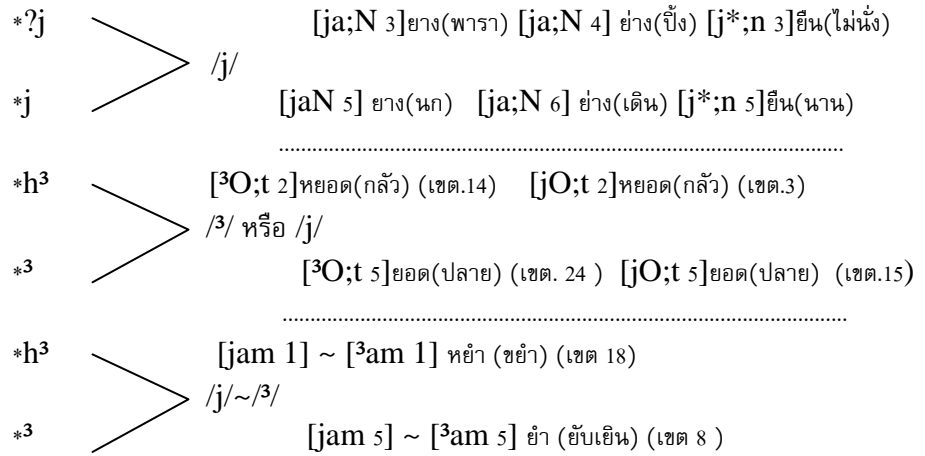
ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1 มีลักษณะการกลายเสียงเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบที่ 1

เสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *?j กับ *j รวมกันกลายเป็นเสียง /j/ และ *h³ กับ *³ รวมกันกลายเป็นเสียง /³/ หรือ /j/ และในบางถิ่นเป็น /j/~/³/ เสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมเหล่านี้ยังมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันซึ่งชี้ให้เห็นว่าพัฒนามาจากเสียงดั้งเดิมต่างกัน พบใน เขต 3, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 24 และ 26

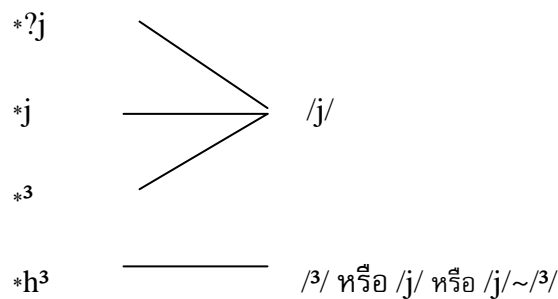

ตัวอย่างคู่เทียบเสียง

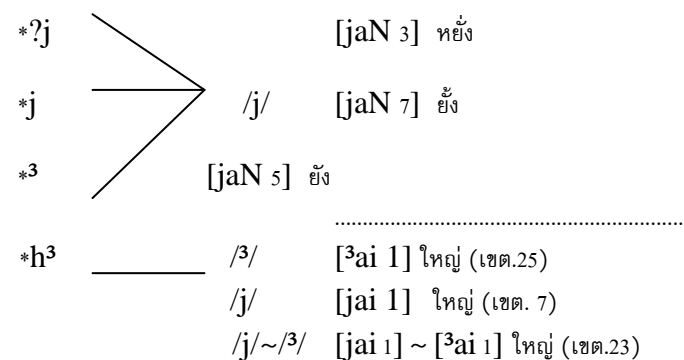

1.2 รูปแบบที่ 2

เสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *?j, *³ และ *j รวมกันกลายเป็นเสียง /j/ และมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันซึ่งชี้ให้เห็นว่าพัฒนามาจากเสียงดั้งเดิมต่างกัน เสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *h³ กลายเป็นเสียง /³/ หรือ /j/ และในบางถิ่นเป็น /j/~/³/ พบในเขต 7, 10, 11, 16, 23 และ 25

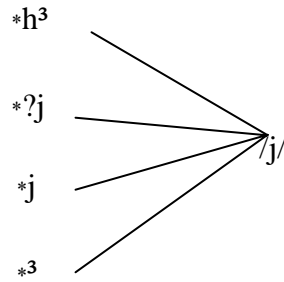

ตัวอย่างคู่เทียบเสียง

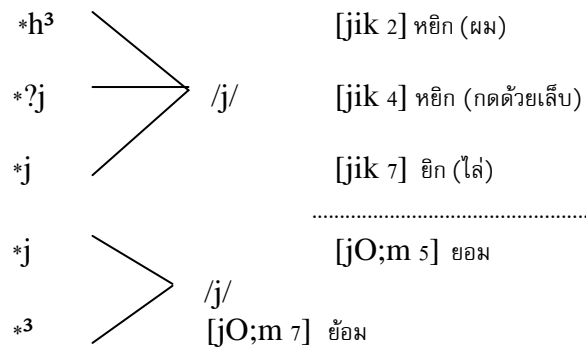

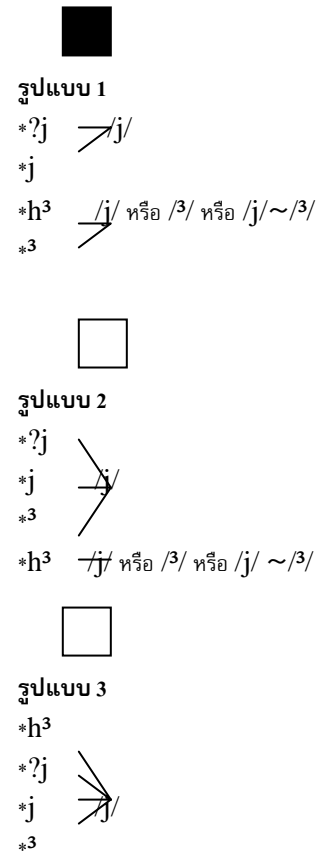
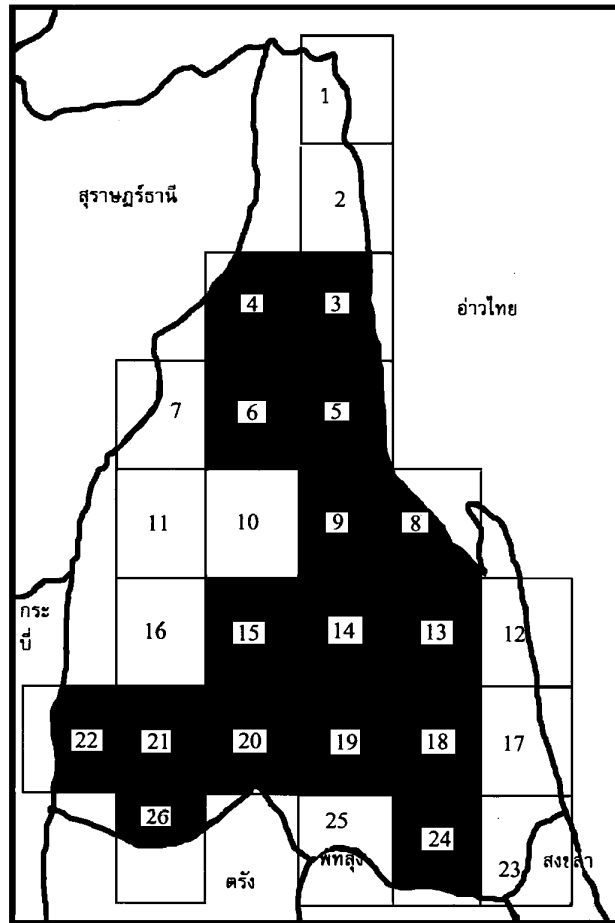
1.3 รูปแบบที่ 3

เสียงดั้งเดิม *h³, *ʔj, *³ และ *j รวมกันเป็นเสียงเดี่ยวคือ /j/ แต่ยังมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าพัฒนามาจากเสียงดั้งเดิมต่างกัน พบในเขต 12 และ เขต 17

ตัวอย่างคู่เทียบเสียง

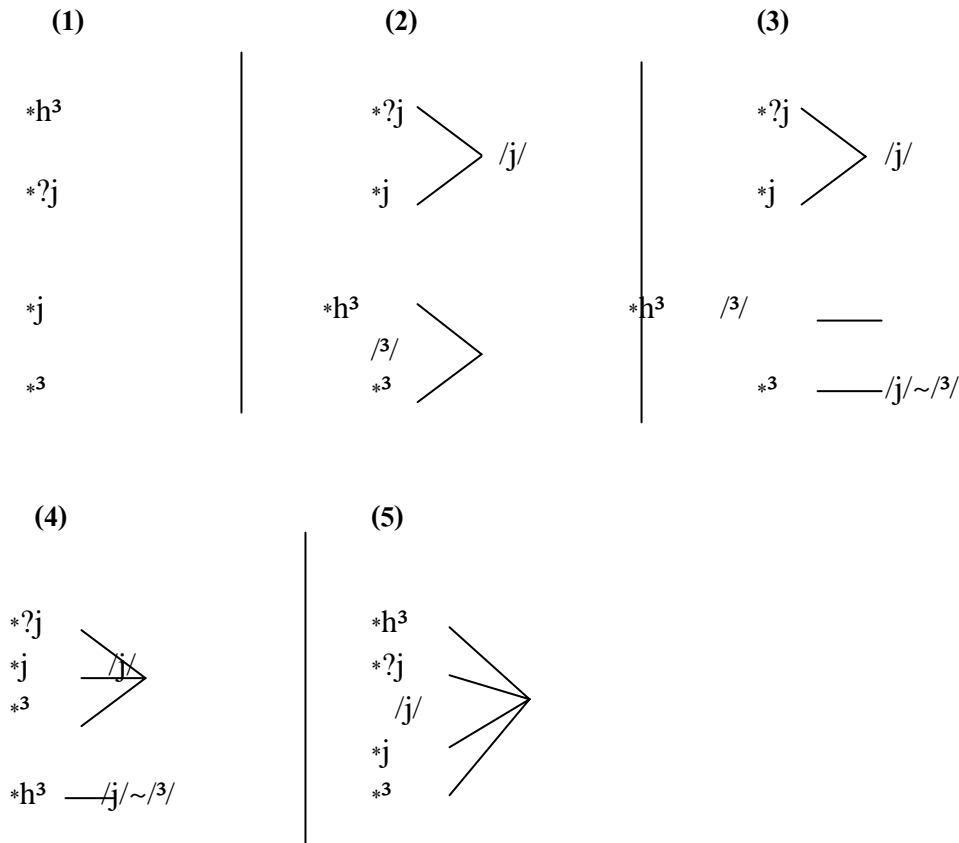

- เขต 1 บ.คอเขา อ.ชนอม
- เขต 2 บ.ทุ่งไผ่ อ.ลิซล
- เขต 3 บ.บางไร่ อ.ลิซล
- เขต 4 บ.คลองโหมด อ.ลิซล
- เขต 5 บ.โรงโขน อ.ท่าศาลา
- เขต 6 บ.หน้าถ้ำ กิ่ง อ.นบพิตำ
- เขต 7 บ.ห้วยใหม่ อ.พิปูน
- เขต 8 บ.ดอนหม้อ อ.พรหมคีรี
- เขต 9 บ.สวนอายุ อ.ฉวาง
- เขต 10 บ.ทุ่งหิน อ.ฉวาง
- เขต 11 บ.เกาะขวัญ อ.ถ้าพรณรา
- เขต 12 บ.ริมคลองสุขุม อ.ปากพนัง
- เขต 13 บ.ไสปรางค์ อ.พระพรหม
- เขต 14 บ.วังไฟ อ.ลานสกา
- เขต 15 บ.หลักช้าง กิ่ง อ.ช้างกลาง
- เขต 16 บ.ควนสระบัว อ.ทุ่งใหญ่
- เขต 17 บ.ด่าน อ.หัวไทร
- เขต 18 บ.หนองหม้อ อ.เฉลิมพระเกียรติ
- เขต 19 บ.ใต้ อ.ชะอวด
- เขต 20 บ.ถ้ำใหญ่ อ.ทุ่งสง
- เขต 21 บ.พurna อ.ทุ่งสง
- เขต 22 บ.เสม็ดจวน อ.ทุ่งใหญ่
- เขต 23 บ.ลากชาย อ.หัวไทร
- เขต 24 บ.ควนราบ อ.ชะอวด
- เขต 25 บ.ลาไม อ.ชะอวด
- เขต 26 บ.บางตาแหก อ.บางขัน

แผนภาพ 10 รูปแบบการกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมในภาษานครศรีธรรมราช

เมื่อพิจารณาลักษณะการกลายเสียงทั้ง 3 รูปแบบ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการกลายเสียงน่าจะมีพัฒนาการ ดังนี้

ในชั้นแรก พยัญชนะต้นดั้งเดิมไม่ก้องกลายเป็นเสียงก้อง *ʔj > /j/ และ *h³ > /ʒ/ เสียงดั้งเดิม 4 เสียง เหลือเพียง 2 เสียง ต่อมาเสียงดั้งเดิม *ʒ เกิดแปรอิสระกับ /j/ ในที่สุดก็สูญเสียความเป็นนาสิกกลายเป็น /j/ และไปรวมกับเสียงที่พัฒนามาจาก *ʔj และ *j ในชั้นนี้ หน่วยเสียงนาสิกจึงเหลือเพียงหน่วยเสียงเดี่ยวคือ /ʒ/ (< *h³) ในบางถิ่นหน่วยเสียงที่พัฒนามาจาก *h³ จะเกิดแปรอิสระกันระหว่าง /j/~ʒ/ ในชั้นหลังสุดหน่วยเสียงนาสิกหายไปหมด เหลือเพียงหน่วยเสียง /j/

การเปลี่ยนแปลงของเสียงต่อเนื่องฐานพदानแข็งดั้งเดิมของภาษานครศรีธรรมราชแต่ละสมัยที่บราวน์ (Brown, 1985) ได้ศึกษาไว้ (ดูรายละเอียดบทที่ 2) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพัฒนาการในงานวิจัยนี้ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 6 เปรียบเทียบพัฒนาการของหน่วยเสียงต่อเนื่องฐานเพดานแข็งดั้งเดิม ระหว่างงานวิจัยของ บราวน์ (Brown) กับงานวิจัยนี้

บราวน์	งานวิจัยนี้
*h ³ > /ʒ/ > /j/	*h ³ > /ʒ/ > /j/
*ʔ ³ > /ʔj/ > /j/	*ʔj > /j/
* ³ > /j/	* ³ > /j/
-	*j > /j/

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าบราวน์ (Brown, 1985) ไม่ได้สืบสร้างหน่วยเสียงดั้งเดิม *j เพราะบราวน์ เชื่อว่าคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นหน่วยเสียงเปิด /j/ และมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์บ่งบอกว่าพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้องดั้งเดิม ล้วนพัฒนามาจาก *³

บราวน์ (Brown) ถือว่าเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *ʔ³ พัฒนาเป็นหน่วยเสียง /ʔj/ แล้วจึงเป็น /j/ แต่ผู้วิจัยยึดตาม หลี่ (Li, 1977) และเก็ดนีย์ (Gedny, 1972) ที่สืบสร้างให้ *ʔj เป็นหน่วยเสียงดั้งเดิม

น่าสังเกตว่าคำที่พัฒนามาจากเสียงดั้งเดิมซุนดาลิกไม่ว่าจะเป็น *h³ หรือ *³ ในภาษานครศรีธรรมราชสมัยปัจจุบัน ล้วนยังหลงเหลือร่องรอยเสียงนาลิก /ʒ/ นอกจากนี้ในภาษาไทยมาตรฐานก็ยังเหลือร่องรอยของรูปเขียนซึ่งน่าจะใช้แทนเสียงที่ต่างกัน คือ หญ และ ญ ไว้ทั้งสิ้น แต่ไม่พบรูปเขียน อญ ซึ่งน่าจะแทนเสียง *ʔ³ ตามทฤษฎีของบราวน์ (Brown) อนึ่ง คำที่พัฒนามาจาก *ʔj ในภาษานครศรีธรรมราชนั้น ไม่ปรากฏเป็นเสียงนาลิกเลยแม้แต่คำเดียว

2. ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2

2.1 ระบบวรรณยุกต์ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2

ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 พูดกันเินเขต 1 บ้านคอกเขา อำเภอนวม และเขต 2 บ้านทุ่งไส อำเภอลือชล ระบบวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 จะเหมือนกับระบบวรรณยุกต์ภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานีที่ใช้พุดใน อำเภอดอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอกะสมุย และ กิ่งอำเภอกะพังน (จรรยา สมนึก, 2525 : 73)

ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 ในงานวิจัยของ จรรยา สมนึก (2525) มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง อนึ่ง เพื่อให้การนำเสนอระบบวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1 และ

กลุ่ม 2 เป็นระบบเดียวกับที่แสดงภูมิภาคทางเสียง ผู้วิจัยปรับแก้การให้หมายเลขหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในงานของจรรยา สมนึก (เทียบกับรายละเอียดหน้า 10) เป็นดังนี้¹⁰

ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1	ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2
(7 หน่วยเสียง)	(6 หน่วยเสียง)
วรรณยุกต์ 1 เสียงสูง-ขึ้น-ตก (452)	วรรณยุกต์ 1 เสียงสูง-ขึ้น-ตก (452)
วรรณยุกต์ 2 เสียงสูง-ระดับ(44)	วรรณยุกต์ 2 เสียงสูง-ระดับ(44)
/สูง-ขึ้น(45)	/สูง-ขึ้น(45)
วรรณยุกต์ 3 เสียงกลาง-ขึ้น-ตก (342)	วรรณยุกต์ 3 เสียงกลาง-ขึ้น-ตก (342)
วรรณยุกต์ 4 เสียงกลาง-ระดับ (33)	-
/กลาง-ขึ้น(34)	วรรณยุกต์ 5 เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก (231)
วรรณยุกต์ 5 เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก (231)	วรรณยุกต์ 6 เสียงต่ำ-ขึ้น (24)
วรรณยุกต์ 6 เสียงต่ำ-ขึ้น (24)	/กลาง-ขึ้น (34)
วรรณยุกต์ 7 เสียงต่ำ-ลง (21)	วรรณยุกต์ 7 เสียงต่ำ-ลง (21)

แผนภาพ 11 การแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 (452)		ว.2 (44)		ว.3 (45)
2	ว.3 (342)		ว.6 (24)		ว.4 (34)
3					
4	ว.5 (231)	ว.6	ว.7 (21)		ว.7 (21)

ที่มา : ดัดแปลงจาก จรรยา สมนึก, 2525 : 82

เมื่อพิจารณาเฉพาะการกระจายของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/ ในภาษา นครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 พบว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/ ช่อง AB1 และ AB2-3 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน คือวรรณยุกต์ /1/ และหน่วยเสียงเปิด /j/ ช่อง C, DL และ DS 1 กับ C, DL และ DS 2-3 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน คือวรรณยุกต์ /2/ นั่นหมายความว่าหน่วยเสียงเปิด /j/

¹⁰ เป็นการปรับแก้เฉพาะการให้หมายเลขหน่วยเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น แต่ลักษณะสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ยังคงเหมือนเดิม

ที่พัฒนามาจากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม *ʔj ไปรวมกับเสียงที่พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม *h³ และแยกต่างหากจากเสียงที่พัฒนามาจาก *j การรวมเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวนี้ทำให้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ลดลงเหลือ 5 หน่วยเสียง

แผนภาพ 12 ระบบวรรณยุกต์ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 พิจารณาจากการกระจายของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/

	A	B	C	DL	DS	
1	จ.1 (452)		จ.2 (44) – (45)			[jik 2] หยิก(ผม)
2	จ.3		จ.4			[jik 4] หยิก
3	(342)		(33) – (34)			(กตด้วยเส็บ)
4	จ.5 (231)	จ.6 (24)	จ.7 (21)	จ.6 (24)	จ.7 (21)	[jik 7] หยิก(ไล่)

วรรณยุกต์ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1

	A	B	C	DL	DS	
1	จ.1 (452)		จ.2 (44) – (45)			[jik 2] หยิก(ผม)
2						[jik 2] หยิก
3						(กตด้วยเส็บ)
4	จ.5 (231)	จ.6 (24)	จ.7 (21)	จ.6 (24)	จ.7 (21)	[jik 7] หยิก (ไล่)

วรรณยุกต์ภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2

ดิลเลอร์ (Diller, 1976 a :135) ได้กล่าวถึงการรวมเสียงวรรณยุกต์ของคำที่มีพยัญชนะต้นหน่วยเสียง /j/ ในภาษาถิ่นใต้ โดยเก็บข้อมูลจากภาษาถิ่นแถบทะเลสาบ¹¹ เปรียบเทียบกับ

¹¹ งานวิจัยของ ดิลเลอร์ (Diller, 1976a : 261) แบ่งภาษาไทยถิ่นใต้ออกเป็นกลุ่ม A, B, C, D, E และ F เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับภาษาย่อยที่ยกตัวอย่าง สันนิษฐานว่า **Great Lake area I.** น่าจะหมายถึงภาษากลุ่ม E ซึ่งประกอบด้วย ภาษาพัทลุง, สงขลา ตามสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่เหล่านี้จะตั้งอยู่รอบทะเลสาบสงขลา **Great Lake area Ia.** น่าจะหมายถึงภาษาย่อยแถบรอยต่อของกลุ่ม D กับ E เพราะอำเภอชะอวดและหัวไทรมีอาณาเขตติดกับ จังหวัดพัทลุง และสงขลา **Great Lake area II.** น่าจะหมายถึงภาษากลุ่ม D ได้แก่ ภาษานครศรีธรรมราช เพราะ ภาษาที่ยกตัวอย่างในกลุ่มนี้คือภาษานคร (Nakhon) **Great Lake area III.** น่าจะหมายถึงภาษากลุ่ม A,B,C เพราะกลุ่ม A คือภาษาสุราษฎร์ธานี, ระนอง กลุ่ม B คือภาษาเกาะสมุย และกลุ่ม C คือภาษาภูเก็ต, พังงา, กระบี่

ภาษากลุ่มสุราษฎร์ธานี ภาษาถิ่นที่ดิลเลอร์ (Diller) ใช้อย่างมีดังนี้

- I. Great Lake area (rural) ภาษาบริเวณทะเลสาบเขตชนบท
- Ia. Great Lake area (urban-1) ภาษาบริเวณทะเลสาบเขตเมือง-แบบที่ 1 ได้แก่ ภาษาชะอวด, หัวไทร
- II. Great Lake area (urban-2) ภาษาบริเวณทะเลสาบเขตเมือง-แบบที่ 2 ได้แก่ ภาษานครศรีธรรมราช
- III. Ko Samui, Surat, Phuket, etc ได้แก่ ภาษาเกาะสมุย, สุราษฎร์ธานี, ภูเก็ต ฯลฯ

ดิลเลอร์ (Diller 1976a :135) อธิบายการรวมเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้คู่เทียบเสียงคำว่า [jik] ในภาษาทั้ง 4 ถิ่น มาเปรียบเทียบกันดังนี้

	I.	Ia.	II.		III.	
แถว 1 ¹²	[³ ik 2]	[jik 2]	[jik 2]	➤	[jik 2]	หยิก(ผม)
แถว 2-3	[jik 4]	[jik 4]	[jik 4]		[jik 4]	หยิก(กตด้วยเล็บ)
แถว 4	[jik 7]	[jik 7]	[jik 7]		[jik 7]	ยิก(ไล่)

จากข้อมูลของดิลเลอร์ (Diller, 1976a :135) จะเห็นว่า ในภาษาถิ่นที่ I, Ia. และ II วรรณยุกต์ที่เกิดกับคำว่า [jik] มี 3 หน่วยเสียง คือ [jik 2] “หยิก” (ผม) [jik 4] “หยิก” (กตด้วยเล็บ) และ [jik 7] “ยิก” (ไล่) ในขณะที่ภาษาถิ่น III วรรณยุกต์แถวที่ 1 และ 2-3 เกิดการรวมเสียงกันเป็นวรรณยุกต์ /2/ ต่างจากแถวที่ 4 ทำให้คำว่า “หยิก” (ผม) และ “หยิก” (กตด้วยเล็บ) เป็นคำพ้องเสียงแยกต่างหากจากคำว่า “ยิก” (ไล่)

นอกจากดิลเลอร์ (Diller, 1976a) ที่กล่าวถึงการรวมเสียงวรรณยุกต์ของคำที่พัฒนา มาจาก *ʔj กับ *h³ แล้ว บราวน์ (Brown, 1985 : 131-132) ก็ได้กล่าวถึงการรวมเสียงวรรณยุกต์ แถวที่ 1 และ 2-3 ในภาษาไชยา¹³ไว้เช่นกัน ผู้วิจัยขออธิบายโดยเริ่มจากการกล่าวถึงพัฒนาการของภาษาไชยา ดังนี้

¹² ดิลเลอร์ (Diller, 1976a) กับ บราวน์ (Brown, 1985) เรียกแถวที่ 1 ว่า H ซึ่งหมายถึงกลุ่มอักษรสูง แถวที่ 2-3 เป็น M หมายถึงอักษรกลาง และแถวที่ 4 เป็น L หมายถึงอักษรต่ำ เพื่อความเป็นเอกภาพของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงขอปรับระบบการเรียกมาเป็น แถว 1, 2-3, 4

¹³ ภาษาไชยา ค.ศ.1600 เป็นบรรพบุรุษของ ภาษาถิ่นไชยา, ชุมพร, เกาะสมุย และ ภาษาถิ่นระนอง, ตะกั่วป่า, ภูเก็ต (ดูรายละเอียดหน้า 14)

1) ภาษาไทโบราณ

นาสิก ไม่ก้อง	*h ³
นาสิกนำด้วยเสียงกัก ไม่ก้อง	*ʔ ³
นาสิก ก้อง	* ³

2) ภาษาไทโบราณพัฒนาเป็นภาษาสุโขทัย ค.ศ.1250

*h ³	⇒	/h ³ /
*ʔ ³		/ʔ ³ /
* ³		/j/

3) ภาษาสุโขทัย ค.ศ.1250 พัฒนาเป็นภาษานครศรีธรรมราช ค.ศ. 1450

/h ³ /	⇒	/ʔ ³ /
/ʔ ³ /		/ʔ ³ /
/j/		/j/

4) ภาษานครศรีธรรมราช ค.ศ.1450 พัฒนาเป็นภาษาไชยา ค.ศ.1600

/ʔ ³ /	⇒	/j/
/ʔ ³ /		/j/
/j/		/j/

จะเห็นว่าภาษาไชยา ค.ศ.1600 เสียงดั้งเดิมทั้ง 3 เสียงได้สูญเสียความเป็นนาสิกไปแล้ว และเสียงไม่ก้องรวมกับเสียงก้องกลายเป็นหน่วยเสียงเดียวกันคือ /j/

บราวน์ (Brown, 1985: 131-132) ได้อธิบายกรณีคำที่พัฒนามาจาก *ʔ³ ไปรวมเสียงกับคำที่พัฒนามาจาก *h³ (แถวที่ 3 ไปรวมกับแถวที่ 1) ในภาษาไชยาไว้ว่า เมื่อพยัญชนะต้นดั้งเดิมมีกลุ่มลมกลายเป็นพยัญชนะเสียงก้อง (h > v) และพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงก้องกลายเป็นพยัญชนะมีกลุ่มลม (v > h) ทำให้ระดับเสียง (register) พัฒนาไปเป็นหน่วยเสียง ในขณะที่พยัญชนะที่ไม่มีกลุ่มลมและที่นำหน้าด้วยเสียงกักทั้ง 8 เสียงคือ /p, t, c, k, ʔm, ʔn, ʔj, ʔ/ ไม่จัดรวมกับระดับเสียงใด

หน่วยเสียง /j/ (<*³) พัฒนาระดับเสียงวรรณยุกต์เป็น R1 ต่อมาเมื่อ /ʔ³/ > /j/ วรรณยุกต์ที่เกิดกับพยัญชนะต้นนี้ไม่สามารถไปรวมกับ R1 ได้ เพราะจะทำให้เกิดเป็นคำพ้องเสียง เนื่องจากมีหน่วยเสียง /j/ ที่เกิดกับ R1 อยู่แล้ว หน่วยเสียง /j/ (< /ʔ³/) จึงต้องไปรวมกับระดับเสียงวรรณยุกต์ R3 (Brown, 1985: 131-132)

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าช่วงที่ /ʔ³/ > /j/ และไปรวมกับ R3 พยัญชนะต้นที่พัฒนามาจาก *h³ และมีระดับเสียงเป็น R3 อยู่ก่อนแล้วนั้น น่าจะยังเป็นหน่วยเสียงนาสิก /ʔ³/ จึงทำให้ไม่เกิดเป็นคำพ้องเสียงกับ /j/ (< /ʔ³/) พัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์น่าจะเป็นดังนี้

	ภาษานครศรีธรรมราช		ภาษาไทย
	1450		1600
*h ³	/ʔ/		/ʔ/ R3 > /j/ R3
*ʔ ³	→	→	/ʔj/ - > /j/ R3
* ³	/j/		/j/ R1 > /j/ R1

ตัวอย่างเช่น [ʔja:N] ยางพารา และ [ja:N-R1] ต้นยางนา ต่างกันที่เสียงพยัญชนะต้น แต่เมื่อ /ʔj/ > /j/ จึงไปรวมเสียงวรรณยุกต์กับ R3 เป็น [ja:N-R3] ยางพารา เพื่อไม่ให้ฟังเสียงกับ [ja:N-R1] ต้นยางนา

อย่างไรก็ตามในภาษาไทย แม้ /j/ (< /ʔj/) จะหลีกเลี่ยงการเกิดคำพ้องเสียงกับ /j/ (< *³) ได้ แต่น่าตั้งข้อสังเกตว่าเมื่อ /ʔj/ > /j/ และต่อมา *h³ > /j/ มีระดับเสียง R3 เหมือนกัน หน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/ ที่พัฒนามาจาก *h³ และ *ʔ³ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการเกิดเป็นคำพ้องเสียงกันได้ ดังกรณีคำว่า “หยิก” (ผม) กับ “หยิก” (กตด้วยเล็บ) เป็นต้น

2.2 รูปแบบการกลายเสียงของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2

เนื่องจากภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 2 ไม่ปรากฏหน่วยเสียงนาสิก /ʔ/ รูปแบบการกลายเสียงจึงมีเพียงลักษณะเดียวเท่านั้น คือเสียงดั้งเดิมทุกเสียงไปรวมกันเป็นหน่วยเสียง /j/ อย่างไรก็ตาม การที่วรรณยุกต์ในแถวที่ 1 และ 2-3 รวมเสียงกัน จึงไม่ช่วยให้ทราบว่าคำที่ปรากฏในแถวที่ 1 และ 2-3 พัฒนามาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิมเสียงใดระหว่าง *h³ กับ *ʔj การจะทราบว่าพยัญชนะต้นพัฒนามาจากเสียงใด ผู้วิจัยได้อาศัยปฏิกิริยาทางเสียงและผลการวิเคราะห์ของภาษานครศรีธรรมราชกลุ่ม 1

รูปเขียนที่สะท้อนเสียงต่อเนื่องฐานเพดานแข็ง

1. รูปเขียนกับเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม

ดวงเดือน สุวดี และปราณี กุลละวณิชย์ (Duangduen Suwattee & Pranee Kullavanijaya, 1976) ศึกษารูปเขียน อย ย ญ และ หญ ที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัย เปรียบเทียบกับสมัยภาษาไทยปัจจุบันและวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเสียงดั้งเดิม ได้สันนิษฐานว่า

หญ	แทน	*h ³
อย	แทน	*ʔj
ย	แทน	*j
ญ	แทน	* ³

รูปเขียน หญ ในศิลาจารึกปรากฏเพียงคำเดียวคือ “ใหญ่” ต่างจากรูปเขียน อย ย และ ญ ในหลักศิลาจารึกที่ปรากฏอย่างสม่ำเสมอและมีคำใช้มากกว่าสมัยปัจจุบัน โดยจะเห็นว่าปัจจุบันเหลือรูปเขียน อย เพียง 4 คำเท่านั้น คือ “อย่า” “อยู่” “อย่าง” “อยาก” ทั้งที่ในศิลาจารึกยังมีคำอื่นอีก เช่น “ฮยีน” (ฮีน) “ฮยา” (ยา) เป็นต้น ส่วนรูปเขียน ญ เหลือคำไทดั้งเดิมเพียงคำเดียวคือ “ญิบ” ต่างจากรูปเขียน ย ที่ปัจจุบันใช้ในการสะกดคำมากมาย จนเกิดเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงขึ้นหลายคำ

เมื่อนำข้อสันนิษฐานของ ดวงเดือน สุวัตถิ์ และปราณี กุลละวณิชย์ (Duangduen Suwattee & Pranee Kullavanijaya, 1976) เรื่องรูปเขียน หญ อย ย และ ญ ซึ่งแทนเสียง *h³, *ʔj, *j และ *³ ตามลำดับ ประกอบกับผลการวิเคราะห์การกระจายของหน่วยเสียงต่อเนื้อฐานเพดานแข็งในภาษานครศรีธรรมราช(กลุ่ม1) ที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใคร่เสนอรูปเขียนที่แยกให้เห็นความแตกต่างของพยัญชนะต้นในคำพ้องรูปพ้องเสียง ดังนี้

สะกดแบบภาษาไทยมาตรฐาน

รูปเขียนที่สะท้อนเสียง พยัญชนะต้นดั้งเดิม

หยิก (ผม)	หญิก	*h ³
หยิก (กตเล็บ)	อฮิก	*ʔj
ฮีน (ไม้หน่ง)	อฮีน	*ʔj
ฮีน (มันคองหนาน)	ญีน	* ³
ฮัน (ค้ำ)	อฮัน	*ʔj
ฮัน (เมามาก)	ฮัน	*j
ฮ่าง (พารา)	อฮ่าง	*ʔj
ฮ่าง (ต้นฮ่างนา)	ฮ่าง	*j
ฮ่าง (นก)	ฮ่าง	*j
ฮ่าง (ปั้ง)	อฮ่าง	*ʔj
ฮ่าง (เดิน)	ฮ่าง	*j
เฮี่ยม (มหา)	เฮฮี่ยม	*ʔj
เฮี่ยม (แก่ง)	เฮี่ยม	*j
หยอด (กล้วย)	หญอด	*h ³
หยอด (เทลง)	อหยอด	*ʔj

2. การใช้รูปเขียน หย หย อย ย และญ และรูปวรรณยุกต์ไม้เอก (') กับไม้โท (ˊ) ในภาษาไทยมาตรฐาน

การที่พยัญชนะต้นดั้งเดิมไม่ก้องกลายเป็นเสียงก้อง (*?j>j, *h³>³) กับการสูญเสียความเป็นนาสิก(*h³>³>j, *³>j) ทำให้เกิดการรวมเสียงเป็นหน่วยเสียง /j/ น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ใช้รูปเขียน ย แทนเสียงต่างๆในระยะหลังมากขึ้น อย่างไรก็ตามอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการใช้รูปเขียนไม่ตรงกับเสียงดั้งเดิม ก็คือระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นช่วงหลัง มีการรวมเสียงวรรณยุกต์กันบางเสียงในแถวที่ 1, 2-3 และ 4

ก่อนจะกล่าวถึงผลกระทบจากการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่มีต่อรูปเขียน ผู้วิจัยขอกล่าวถึงวิวัฒนาการของการรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยตามทฤษฎีของบราวน์ (Brown, 1985:12-15) ซึ่งสันนิษฐานว่าการแตกตัวครั้งใหญ่ของวรรณยุกต์ (Great Tone Split) ในภาษาไทยโบราณ อาจเกิดขึ้น 2 ครั้ง¹⁴ ดังนี้

Great Tone Split 1 การแยกเสียงครั้งแรก ทำให้พยัญชนะต้นดั้งเดิมไม่ก้อง แถวที่ 1 มีวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำ และพยัญชนะต้นเสียงก้องในแถวที่ 4 มีวรรณยุกต์เป็นเสียงสูง ระบบวรรณยุกต์แบบนี้ต่อมาพัฒนาไปเป็นภาษาอยุธยา ค.ศ.1050 และเป็นบรรพบุรุษของภาษาไทยมาตรฐาน

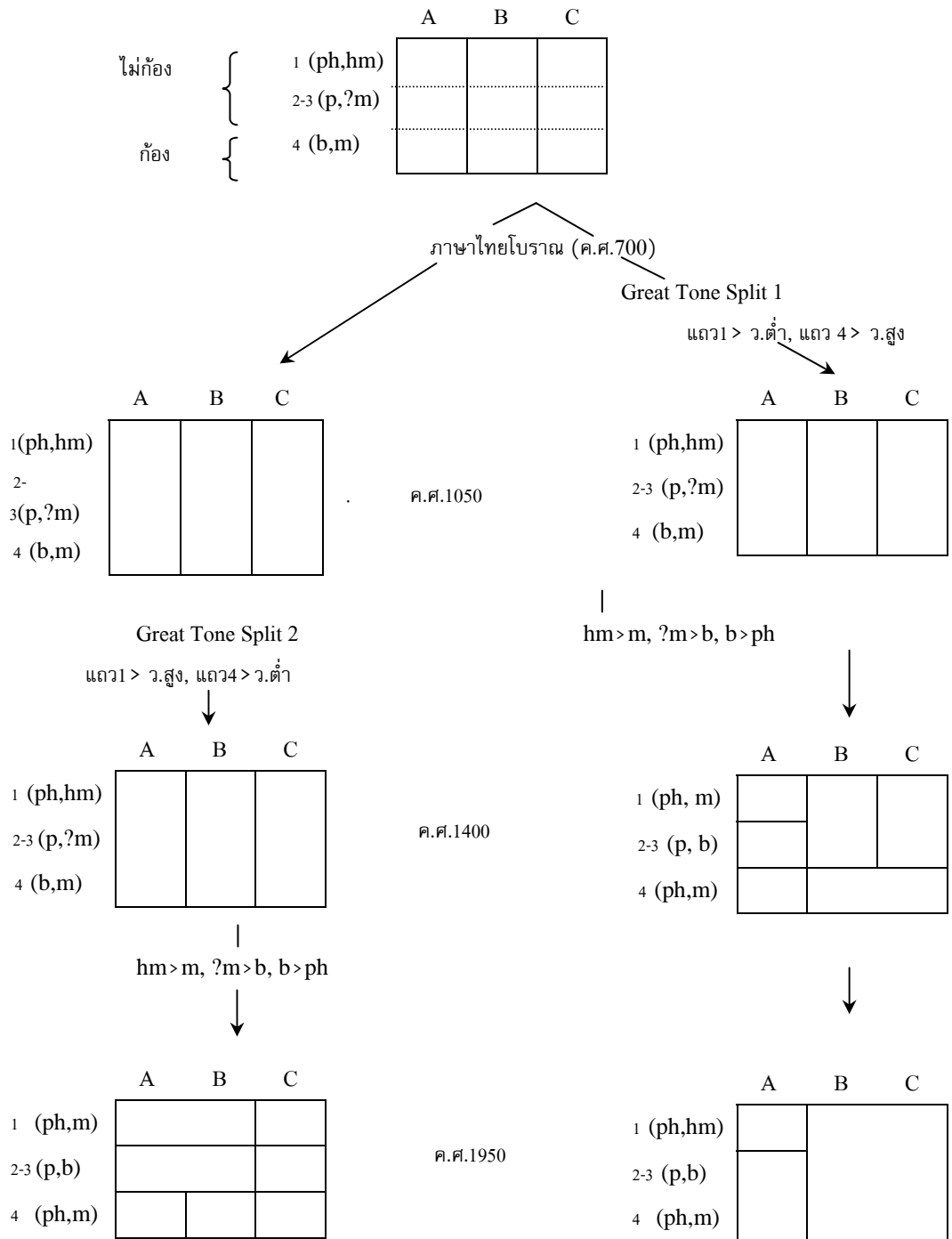
Great Tone Split 2 การแยกเสียงครั้งที่สอง ทำให้พยัญชนะต้นดั้งเดิมแถวที่ 1 มีวรรณยุกต์เป็นเสียงสูง และแถวที่ 4 มีวรรณยุกต์เป็นเสียงต่ำ ต่อมาพัฒนาไปเป็นระบบวรรณยุกต์ของภาษาสุโขทัย ค.ศ.1400 และเป็นบรรพบุรุษของภาษาไทยถิ่นใต้

เมื่อพิจารณาวรรณยุกต์ภาษาสุโขทัย ค.ศ.1400 พบว่า เสียงวรรณยุกต์ในช่อง A B และ C มีเสียงต่างกัน แต่สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละช่องคล้ายกัน โดยช่อง A 1, 2-3 และ 4 มีลักษณะโค้งคว่ำคล้ายโหนกอูฐ (humped) ช่อง B 1, 2-3, และ 4 เสียงตอนท้ายจะขึ้นเล็กน้อย (rising) ส่วนช่อง C เสียงจะตกในตอนท้าย แต่ละช่องจะมีเสียง 3 ระดับ คือ สูง กลาง และ ต่ำ ทั้ง 3 เสียงเป็นเพียงหน่วยเสียงย่อยของวรรณยุกต์ A B และ C เท่านั้น และสันนิษฐานว่าความแตกต่างของพยัญชนะต้นดั้งเดิมยังมีอยู่ในสมัยนี้

¹⁴ แผนภาพที่ 13 บราวน์(Brown) ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงดั้งเดิมในแต่ละแถว ดังนี้ แถวที่ 1 เขียนแทนด้วย h หมายถึงพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่มีกลุ่มลม /h/ (aspirated) เช่น /ph/, /hm/ แถวที่ 2-3 แทนด้วย ? หมายถึงพยัญชนะต้นดั้งเดิมไม่มีกลุ่มลม เช่น /p/ และพยัญชนะที่นำหน้าด้วยเสียงกักที่เสี้ยนเสียง /ʔ/ (glottalized) เช่น /?m/ ส่วนแถวที่ 4 แทนด้วย v หมายถึงเสียงก้องทุกเสียง (voiced) เช่น /b/, /m/ บราวน์ (Brown) เชื่อว่าการแบ่งอักษรออกเป็นสามหมู่ตามอักขรวิธีของภาษาไทย เมื่อเทียบกับพยัญชนะดั้งเดิมจะได้ดังนี้ แถว h เทียบได้กับ อักษรสูง (high), ? เทียบกับ อักษรกลาง (mid) และ v เทียบกับ อักษรต่ำ (Low) เพื่อให้งานวิจัยนี้มีการใช้ตารางวรรณยุกต์เป็นระบบเดียวกันตลอดทั้งเล่ม ผู้วิจัยขอปรับการใช้สัญลักษณ์ของ บราวน์ (Brown) จากแถว h, v, ? มาเรียกเป็น แถว 1, 2-3, 4 ตามลำดับ และการที่ บราวน์ (Brown) เรียกช่องวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็นช่อง 0 1 2 ผู้วิจัยขอปรับเป็นช่อง A B C

แผนภาพ 13 วิวัฒนาการของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทย

ไม่มีรูป ไม่เอก ไม่โท
กำกับ (') (')

ภาษาสุโขทัย ภาษาไทยถิ่นใต้

ภาษาอยุธยา ภาษาไทยมาตรฐาน

ที่มา : ดัดแปลงจาก Brown, 1985 : 14

ภาษาอยุธยา ค.ศ.1400 พยัญชนะต้นเสียงไม่ก้องกลายเป็นเสียงก้อง (hm > m, ?m > b) และเสียงก้องกลายเป็นเสียงไม่ก้อง (b > ph) ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดคำพ้องเสียง หน่วยเสียงย่อย 3 เสียง ได้พัฒนาเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สันนิษฐานว่าสมัยนี้มีวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง

ภาษาไทยมาตรฐานที่พัฒนามาจากภาษาอยุธยา ค.ศ.1400 มีการรวมเสียงวรรณยุกต์กันระหว่างช่อง C 1, 2-3 กับ B4 นั้นหมายความว่ารูปเขียนที่เป็นอักษรสูงจะมีเสียงวรรณยุกต์เดียวกับอักษรกลางและอักษรต่ำ ส่งผลให้ใช้รูปไม่เอกกับไม่โทปะปนกัน การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงในสมัยก่อนจะเรียกคำเหล่านี้ว่า เอกโทษ โทโทษ

ดวงมน จิตรจำนงค์ (2541 : 221) ได้ศึกษาจินตามณีกับ(ประวัติ)วรรณคดีอยุธยา ได้กล่าวถึงเอกโทษ โทโทษ ไว้ที่น่าสนใจว่า บทประพันธ์ที่แต่งในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจะเขียนคำในรูปแบบเดิมที่แสดงลักษณะพยัญชนะต้นที่มีกลุ่มลมหน้าหน้า และเป็นเสียงไม่ก้อง เช่น

- ฤดูเดือน <u>เหลัน</u> พี	ดูหน อยู่หา (ทวาทศมาส)
- เป็นขุนยศยั้งฟ้า <u>หล่มหล่ม</u> ตนเดียว	ฤาบาปจำ <u>ห้วย</u> หล้า (ลิลิตพระลอ)
- หาง <u>ห้วย</u> กระหวัดตนผสาน นทีก็ <u>ป่วน</u> เป็นตม	ไล่ก้นกลางธาร (สมุทรโฆษคำฉันท์)

ดวงมน จิตรจำนงค์ (2541 : 222) อธิบายว่า ตัวอย่างข้างต้นชี้ว่าคำเหล่านี้เขียนเช่นนั้นเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งบังคับวรรณยุกต์หรือไม่ ดังนั้นกล่าวได้ว่าโคลงสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงระบบเสียงไม่มีเอกโทษ โทโทษ แต่จะพบเอกโทษ โทโทษ ในงานประพันธ์ร่วมสมัยกับจินตามณี เช่น

- สัตว์จรเหลือ <u>ทุ่ง</u> อ้อย (ทอง) ¹⁵	ทางไป เปลอแฮ
- เห็นแต่ <u>ตง</u> พง <u>เข้</u> อ้อย (เนื่อง)	พากหน้าองไป (นิราศนครสวรรค์)

¹⁵ ต้นฉบับของดวงมน จิตรจำนงค์ ไม่ได้ระบุรูปเขียนปัจจุบันไว้ในคำประพันธ์ที่ยกตัวอย่าง ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นประโยชน์กับงานวิจัยนี้ จึงได้ระบุไว้ในวงเล็บ

- พระโปรดไตรภพหย่าง (ย่าง)   เหยียบไว้เป็นเฉลิม
(โคลงเฉลิมพระเกียรติพระนารายณ์)

และยังพบมากในงานประพันธ์สมัยอยุธยาตอนปลาย เช่น

- จบเสร็จสำเร็จเครื่อง (เรื่อง)   ในนิตินิ
- สรรเสริญเย็นยอศหยัง (ยั้ง)   เมตรไตร
(พระมัลลย์คำหลวง)
- ไกลค่าง(ข้าง) ห่างชมเจ้า   เวศร้างแรมสอง
- ทองอร่ามงามแข่งขู้(คู่)   พี่นี้คนเดียว
(ภาพยี่ห้อโคลงนिरาศธารโคศก)

การเกิดเอกโทษ โทโทษ เป็นหลักฐานที่ชี้ว่า นับจากสมัยอยุธยาตอนกลางเป็นต้นมา มีการรวมเสียงวรรณยุกต์เกิดขึ้นแล้วระหว่างช่อง C1, 2-3 กับ B4

การกลายเสียงของพยัญชนะต้น (หญ > ย, อย > ย, ญ > ย) และการรวมเสียงวรรณยุกต์ ของภาษาไทยมาตรฐานทำให้รูปเขียนในปัจจุบันไม่สะท้อนเสียงดั้งเดิม กล่าวคือ

1) รูปดั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย หญ แต่เปลี่ยนเป็น หญ เช่น

หญาม	เปลี่ยนเป็น	หญาม (ตุณก)
หญาบ	”	หญาบ (ไม้ละเอียด)
หญิก	”	หญิก (ผม)
หญื่อ	”	หญื่อ

2) รูปดั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย หญ กำกับด้วยไม้โท แต่เปลี่ยนเป็น ย กำกับด้วยไม้เอก เช่น

หญื่อ	เปลี่ยนเป็น	เยื่อ (สาระ)
หญื่อ	”	ยื่อ (ทำให้สั้นลง)
หญื่อ	”	ยื่อ (เดินเบาๆ)
หญื่อ	”	โย่ง (ตัวสูง)
หญื่อ	”	ยื่อ
หญื่อ	”	ยื่อ (หด)

3) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย หญ กำกับด้วยไม้โท แต่เปลี่ยนเป็น หย กำกับด้วยไม้เอกพบเพียงคำเดียว คือ

หญิ่ง เปลี่ยนเป็น หยิ่ง (ถือตัว)

4) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย อย ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ แต่เปลี่ยนเป็น ย เช่น

เอยีน เปลี่ยนเป็น เย็น (อากาศหนาว)

อยาง ” ยาง (พารา)

อยีน ” ยีน (ไม้หน้)

อยา ” ยา (รักษาโรค)

อยัน ” ยัน (ค้ำ)

5) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย อย ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ แต่เปลี่ยนเป็น หย เช่น

อยอก เปลี่ยนเป็น หยอก (ล้อเล่น)

อยอด ” หยอด (เทลง)

เอยียบ ” เหยียบ

อยวก ” หยวก

อยุด ” หยุด

อยิบ ” หยิบ

อยิก ” หยิก (กดด้วยเล็บ)

6) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย อย กำกับด้วยไม้เอก แต่เปลี่ยนเป็น หย เช่น

อย่า เปลี่ยนเป็น หย่า (เล็กรา)

อย้ง ” หย้ง (คาดคะเน)

อยอน ” หยอน (ไม้ตั้ง)

7) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย อย กำกับด้วยไม้โท แต่เปลี่ยนเป็น หย เช่น

อย้าว¹⁶ เปลี่ยนเป็น หैया (เรือ)

8) รูปตั้งเดิมน่าจะสะกดด้วย อย กำกับด้วยไม้โท แต่เปลี่ยนเป็น ย กำกับด้วยไม้เอก เช่น

อย้าง เปลี่ยนเป็น ย่าง (ปิ้ง)

เอยี่ยม ” เยี่ยม (มาหา)

¹⁶ รูปเขียนในศิลาจารึกสุโขทัย เป็น “อย้าว” และในภาษาชนครศรีธรรมราชจะออกเสียงคำนี้เป็นสระเสียงยาว [ja;u 4] “อย้าว”

9) รูปตั้งเดิมหน้าจะสะกดด้วย ญ แต่เปลี่ยนเป็น ย เช่น

ญิง	เปลี่ยนเป็น	ยัง (มี)
ญี่	”	ยี่ (สอง)
ญ้อย	”	ย้อย (ห้อย, ไหลลง)
ญอด	”	ยอด (ปลาย)